

CESTOVÁNÍ

Za Titem na ostrov Vis

Vydali jsme se probrát na kolech ostrov Vis v Chorvatsku. Dlouho sem turisté nesměli. Jugoslávský prezident a partyzán Tito zde z nostalgie nechal postavit podzemní vojenskou základnu.

ZDENĚK KUKAL

Naši kololodi - tradiční jachtou, na které si vezeme kola - jsme připluli především od Hvaru, průlivem mezi malými Pekelnými ostrovy. Vis nám už zdaleka připadal zvláštní, až mystický. Jeho hornatá kompaktní silueta je jiná než standardní protáhlé tvary ostatních jadranských ostrovů. Vis je pevnině nejvzdálenějším obydleným ostrovem, vždyť je na jedné třetině plavby od chorvatských k italským břehům. Tato odříznutá poloha ovlivnila rozvoj ostrova v minulosti dávneji a nepříliš vzdálené, od antiky až po dnešek.

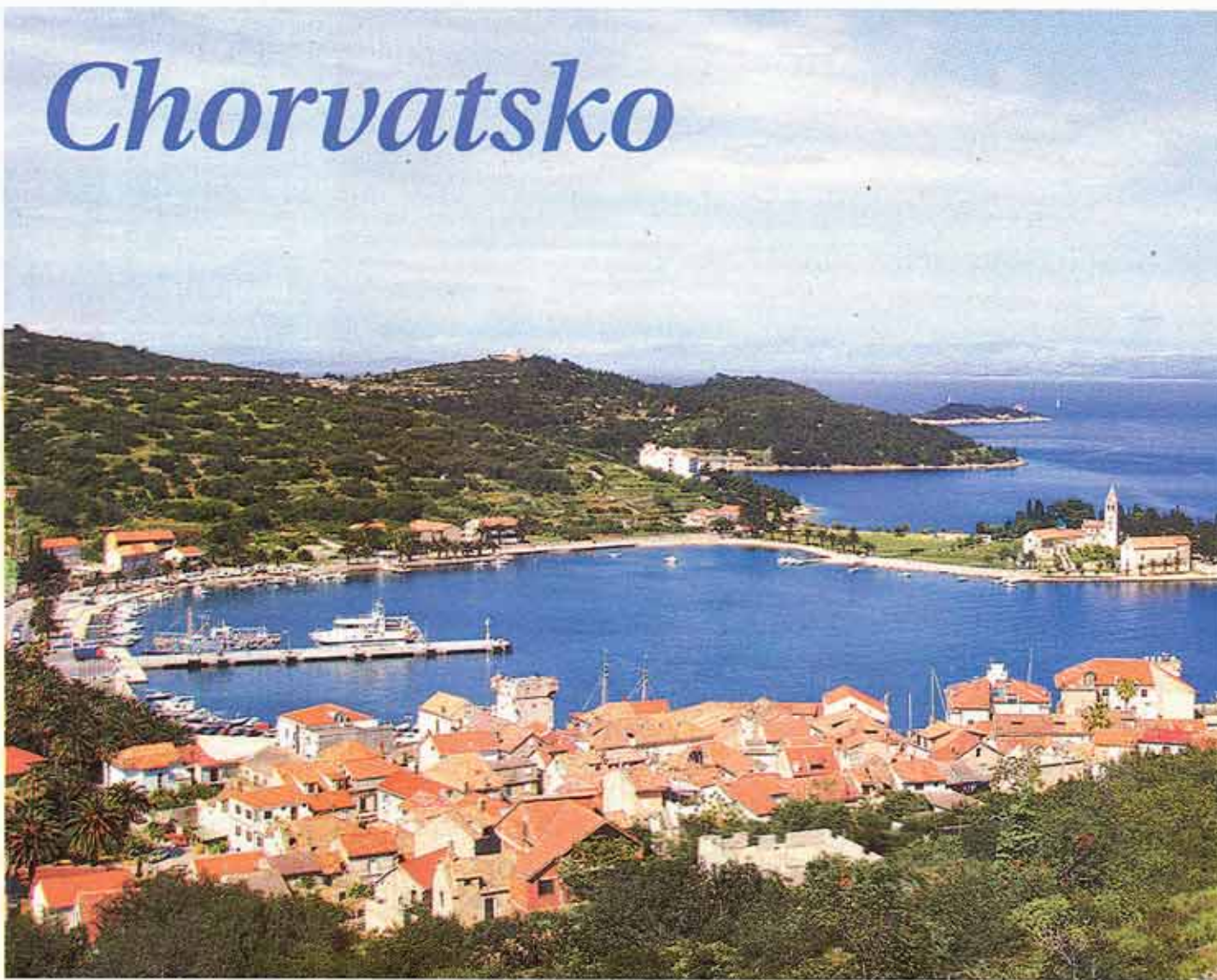
A my jsme se na kole vydali po stopách muže, jehož osud i vůle byly pro moderní dějiny i současnost nejen tohoto ostrova určující - Josipa Broze - Tita.

Titova jeskyně

Po vylodění kol z naší lodi ve viském přístavu jsme projeli kolem vykopávek starých římských lázní a pěstírny okrasných palm, mimochodem prý největší ve Středomoří. Naše cesta pokračovala po makadamové cestě do hornatého, zprvu zdánlivě syrového vnitrozemí ostrova. Za terénní vlnou se náhle objevuje oáza v podobě polje. To jsou vinice a malá políčka typické červené krasové půdy. Teď v máji je všechno svěže zelené a v květu.

Po dvou hodinách jízdy jsme na úbočí nejvyššího kopce ostrova, který se jmenuje Hum (Kopec). Dosahuje 587 metrů nad mořem. Odkládáme kola. Ještě pár schodů a jsme u místa, odkud Tito se svým partyzánským štábem v druhé polovině druhé světové války řídil odboj na celém území (předválečné) Jugoslávie. Titova jeskyně je zajímavá spíše v těchto historických souvislostech. Z přírodního hlediska je to celkem obyčejná „díra ve skále“, jakých jsou ale na chorvatských ostrovech stovky.

Nad jeskyní pokračuje strmě stoupající cesta až na vrchol Korce. Je odtud skvělý výhled nejen na město Komiza, které leží na pobřeží při jeho úpatí, ale i na větší část ostrova a okolní širé moře s menšími rozestými ostrůvky. Cestu na vrchol postavili vojáci, kteří byli do 80. let minulého století neomezenými uživateli ostrova. Vis byl po 2. světové válce normálním smr-

Záhadný Vis. Nejvzdálenější chorvatský obydlený ostrov. Pod úpatím hor se skrývají podzemní bunkry vybudované za prezidenta Tita.

Foto archiv autor

telníkům i turistům nepřístupný, jen místní ostrované tu směli žít na základě zvláštního povolení.

Po fádném pokochání se výhledem do okolí jsme za skřípění brzd sjeli do rázovité visky Žena Glava na úbočí Humu. Gordana a Damir Sviličićovi si tu zařídili příležitostnou rodinnou restauraci. Nabízejí turistům výhradně svoje domácí výrobky. Úžasné hebké červené víno místní odrůdy Mali Plavac, pršut, jenné a důmyslně kořeněné kůzlejší masíčko na rožni, čerstvé mořské ryby i další plody moře, které loví a dodává Damirův bratr.

Toto pohostinství není jen obyčejným rodinným zemědělským produktem a dodatečným příspěvkem do rodinného rozpočtu, ale má i funkci společenskou: umožní domácnostem dozvědět se prostřednictvím hostů o vzdálených zemích. V dnešní přemédializované době zhuštěných zpráv je takový neformální kontakt k nezaplacení.

My se na oplátku dozvídáme podrobnosti o Titově válečném pobytu od pamětnice, Damirovy osmde-

sátileté matky Katicice: „Tito se svými druhy se párkrát spustil ze své jeskyně sem dolů do vsi. Byl to člověk úžasného osobního kouzla a přirozené autority.“ Paní Katicice se při vzpomínce zalesknou oči, je vidět, že byla Titem unesena - myšleno obrazně.

V podzemním bludišti

Na rozdíl od našich bezpohlavních a „podřidivých“ komunistických pohlavárů nelze Titovi upřít jeho nezávislou politiku a zásluhu na skutečném rozvoji tehdejší Jugoslávie. Tito je respektován i v dnešním Chorvatsku, které nostalgii po staré Jugoslávii rozhodně neprahne. Vždyť prohlášením své samostatnosti samo iniciovalo její rozpad.

Některá Titova rozhodnutí však byla docela zvláštní. Při vzpomínkách na svoje válečné partyzánské doupe dal Tito v 70. letech příkaz ke stavbě rozsáhlého podzemního komplexu nedaleko vsi Žena Glava, který měl být v případě války úkrytem generálního štábu Jugoslávské lidové armády. Damirův

soused Darko nás zavedl k tajemnému vchodu. Bunkr nebyl nikdy úplně dokončen a dnes je volně přístupný. Jen zaklínáme naše jediná dvě světla, aby nezhasla najednou, protože labyrint stametrových chodeb

Na Vis je možné doplnout na jachtě nebo se sem přeplavit trajektem ze Splitu (2 - 3 hodiny). **Ubytování** tu na jaře a podzim přijde zhruba na 1000 Kč za dvouúložkový pokoj.

je skutečným bludištěm. Procházíme velkými sály vybavenými v duchotechnicou, sápe se do střílen a pozorovatelů, které jsou v terénu dokonale maskovány jako skalní masivy.

Jinde, na pobřeží ostrova, později objevíme obrovské tunely vedoucí stovky metrů do skal, ve kterých se v případě ohrožení mohlo skrýt celé jugoslávské válečné loďstvo. Je zajímavé pozorovat, jak Tito přenesl metody podzemního partyzánské boje do moderní vojenské strategie.

Vis má štěstí, že vzhledem ke své dlouholeté nepřístupnosti nepodlehla přetvoření k obrazu masového cestovního ruchu. Dokonce lze říci, že je cestovním ruchem ovlivněn minimálně. Jediné dva malé hotely ve Visu a v Komiži jsou přestavěnými vojenskými zotavovny. Většina návštěvníků, stejně jako my, připlouvá a bydli ve větších lodích nebo na jachtách, jen pár z nich volí soukromí.

Autor je majitelem cestovní kanceláře

VÝLET

Na kole kolem Prahy: podél říčky Kocáby

JAKUB TUREK

Je už docela teplo, dlouhé dny, a tak by to chtělo na závr seriálu nejhezčích cyklistických vyjížděk v okolí Prahy něco drsnějšího. Mezi bikery je proslulá trasa podél Kocáby. Čekají nás brody, úzké lávky a kamenité stezky. A také jeden kopec na rozehrání hned na začátku.

Můžeme sice přijet vlakem do Davle a po výpadovce proti proudu Vltavy dojet do Stěchovic, ale na přiblížení z metropole tentokrát raději volíme auto. Vyjíždka začíná i končí ve Stěchovicích a klíčování mezi motoristy si proto raději odpustíme.

Hned jak poprvé šlápneme do pedálů, lítáme v tom až po uši a máme toho plné brejle. Stoupáme totiž známým Stěchovičákem. Tenhle kopec už dokázal utavit nejednoho účastníka Závodu Míru. Ne že by byl nějak obzvláště prudký, ale je nekonečný a jednotvárný.

Všechno špatné musí jednou skončit, a tak se silnice u vesnice Slapy narovná a my můžeme pokračovat houpavou krajinou až do Nového Knína. Středověké městečko bylo centrem těžby zlata na říčce Kocábě snad už od Kelty až do roku 1957, kdy byl uzavřen poslední důl. Máme dost času, a tak si prohlédneme místní muzeum zlata.

Dobrodružné brody můžeme vynechat

V Kníně jsme právě v půli cesty a najíždíme do terénu. Jedeme po zelené turistické značce, která několikrát překračuje říčku.

Pokud v ní neteče moc vody, stojí za to projít několik brodů. Všechny jsou jasně viditelné a používají je nejen nákladáky, ale také terénní osobní auta. Počítejte s hloubkou okolo půl metru, a tak je namočení bot nevyhnutelné. Pokud je vody více, dají se všechny brody obejít po úzkých dřevěných lávkách, po kterých je nutné kolo převést nebo dokonce přenést. Nejsou zde ale žádná stoupání.

Po pár kilometrech dobrodružné jízdy se ocitáme v romantickém kaňonu, měníme zelenou značku za modrou a posíláme za žlutou. Řička se už nejmenuje Kocába, ale místní jí neřeknou jinak než Hadí řeka. Jsme na trampském území a projíždíme jednou legendární osadou za druhou. První je nejslavnější Askalona, následují Dashwood, Loussiana, Maják a Kansas. Za jeho poslední chatami už stojí první domky stěchovičských obyvatel.

Autor je šéfredaktor Horydoly.cz

inzerce

ČASOPIS S RECEPTY, KTERÉ OPRAVDU FUNGUJÍ

Apetit

57

APETIT PRÁVĚ V PRODEJI

CESTOVATELSKÝ ZÁPISNÍK

Čínská jízda do neznáma

Pozorovat provoz v Číně je zážitek. Cesty jsou většinou rozbité a člověku mnohdy nezbyvá než se divit, co všechno je schopné jízdy. Ještě zajímavější však je, že někdo vůbec najde místo, kam chce dojet.

KLÁRA TYLOVÁ

Staříčkový mikrobus jsem si prohlížela s rozpaky. Sedadla v něm byla asi pro dvanáct lidí, přesto nás řidič přesvědčoval o tom, že se nás do něj dvacet vejde i s krosnami. „Není problém,“ a začal nakládat. Čekalo nás sedm hodin jízdy ze Šaolinského kláštera do zapadlé vesničky Čchen-fia-kou v nitru jedné z nejchudších čínských provincií Če-nan.

Zadní pětisedadlo z poloviny zaplnila bagáž. Na zbytku jsme se tís-

nili tři. Další krosny nám záhy odřizly cestu ven. Jak jsme se vzdalovali od kláštera, kvalita silnice rychle upadala. Řidič se navíc rozhodl pustit VCD s karaoke-hity. Vybízel nás, abychom čínské songy zpívali s ním. Nechápal, že neumíme čínské znaky. Nakonec jen mávl rukou a halekal sám. (Mí soušed se záhy uchýlili k demontáži zadní reprobedny.) Řidičovo rozdo- vádění se projevilo i na jeho jízdě. Prašnými cestami plnými kamenů jsme uháněli o dost vyšší rychlostí.

Po několika hodinách jsme zastavili. Kolem jen pole a hory. „Musíme jínudy,“ sdělil nám řidič. Lidé z nedaleké vesnice totiž cestu zatarasili balvany a nehodlali je odvalit, dokud nezaplatíme. Kus jsme se tedy vrátili a vydali se jínudy. Značení ale chybělo, a tak řidič každou chvíli přibížděl a ptal se, kudy do Čchen-fia-kou. Lidé však buď utíkali, nebo jen krčili rameny. Muž vezoucí na rikše starý papír se

Zapadlá vesnice. Cestování po Číně bývá dobrodružné. Rikšové vám totiž pokaždé ukáží jiný směr.

zase jen usmál s tím, že „za pět júnů by si možná vzpomněl“. Kodrcali jsme se již potměšlou krajinou unavení, zpcení a polámaní. Řidič ale stále odmítal přiznat, že jsme se ztratili. Naděje mi svítila, když jsem zahlédla policejní stanici, v níž se svítilo. Opět jsme zastavili. Než ale stačil řidič vyběhnout z autobusu, policisté stanici zavřeli - jemu před nosem. Pomoci se nám naštěstí dostalo o půl hodiny později u jedné benzinky, kde nás konečně správně nasměrovali. Do Čchen-fia-kou jsme dorazili v noci.

Když jsem se šla ráno projít na druhý konec vesnice, narazila jsem na novou silnici i s ukazatelem na Čchen-fia-kou. Ceduli umístili asi 50 metrů od vsi. Byla zřejmě také tou poslední. Tento zážitek mě utvrdil v tom, že nemám věřit všemu, co Číňané říkají, protože problém většinou nepřiznají. Přesvědčil mě i o tom, že zorientovat se v Číně je těžké nejen pro cizince.

Nejhezčí výlety v okolí Prahy

Trasa: 30 km
Hospody: Stěchovice, Slapy, Nový Knín, Velká Lečice
Muzeum zlata Nový Knín: út-ne 9-17 h, vstup 10 Kč dospělý, 5 Kč dítě

Výlety na kolech

23. dubna: Kolem Botiče
30. dubna: Dolní Sázava
7. května: Od Vltavy k Řípu
14. května: Na Karlštejn
21. května: Podél říčky Kocáby

PŘÍŠTĚ: ZÁHADNÁ MÍSTA